

ВІДГУК

офіційного опонента доктора біологічних наук, професора Чернозуба Андрія Анатолійовича на дисертаційну роботу Го Шенпена «Система поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів», подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми. Підготовка кваліфікованих єдиноборців у сучасних умовах у ведучих клубах світу свідчить про особливий характер структурних складових спеціальної фізичної підготовленості. Тренувальні програми на певний період часу плануються із урахуванням особливих складових змагальної діяльності і факторів, що забезпечують оптимальну ефективність, в тому числі і прояв рівня спеціальної працездатності.

Автором зазначено, що структура змагальної діяльності у боксі налічує елементи нейродинамічних, психомоторних та когнітивних характеристик, що в свою чергу співвідноситься з проявом загальної та спеціальної працездатності. Більшість наукових робіт присвячено дослідженню окремих характеристик функціонального стану спортсменів в різних умовах тренувальної та змагальної діяльності, а поточний контроль вимагає тільки оперативних інформативних складових, що піддаються корекції впродовж підготовки єдиноборців.

Аналіз сучасної наукової літератури дав можливість пошукувачеві виявити недостатність вивчення питання щодо складових поточного контролю для оцінки спеціальної працездатності кваліфікованих спортсменів у єдиноборствах, а саме, у боксі. З огляду на вищевикладене тема дисертаційної роботи Го Шенпен, без сумніву, є актуальною і важливою. Враховуючи зазначене вище слід вказати на своєчасність і актуальність наукового дослідження, яке спрямоване на удосконалення процесу розробки теорії і методики спортивного тренування у боксі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016-

2020 рр., згідно з темою кафедри психології і педагогіки 2.19 «Технології психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності» (номер державної реєстрації 0116U001627) та плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021-2025 рр. 2.9 «Мобілізація особистісного ресурсу суб'єктів спортивної діяльності засобами психолого-педагогічного супроводу» (номер державної реєстрації 0121U108290), а також за темою кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту 2.6 «Науково-методичний супровід тренувальної та змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів у єдиноборствах силових видів спорту» (номер держреєстрації 0121U108940).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Автором чітко сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, які відповідають темі роботи. В комплексі з висновками ці складові дослідження дали змогу для логічного завершення дисертаційної роботи. Сформульовані висновки у повній мірі відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням. Представлені результати дисертаційної роботи Го Шенпена чітко і в повній мірі інтерпретують актуальність проблеми та доводять представлену концепцію дослідження.

Мета дослідження – обґрунтувати та розробити інформативні критерії системи поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів для оптимізації процесу підготовки при підготовці до головних змагань року.

До найбільш значущих **наукових результатів** треба віднести те, що:

- застосовано комплексний підхід до оцінки психофізіологічних характеристик у кваліфікованих боксерів із різним рівнем спеціальної працездатності;

- встановлено зв'язок між спеціальною працездатністю із психічним станом кваліфікованих боксерів;

- визначено, що високий рівень спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів забезпечується балансом процесів збудження та гальмування у центральній нервовій системі;

- встановлено, що прояв спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів забезпечується високими значенням функціональної рухливості нервових процесів;

- встановлено, що високий рівень спеціальної працездатності забезпечується проявом вербального інтелекту у кваліфікованих боксерів;

- встановлено, що високий рівень спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів забезпечується балансом між симпатичною та парасимпатичною ланками автономної нервової системи;

- розроблені кількісні критеріїв поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів.

Практичне значущість результатів дослідження полягає у: розробці індивідуальних критеріїв спеціальної працездатності для кваліфікованих боксерів; індивідуальній корекції тренувального процесу кваліфікованих боксерів; створенні індивідуальних програм техніко-тактичної підготовки кваліфікованих боксерів з урахуванням вікових груп.

Результати проведених досліджень впроваджено в практику тренувального процесу КДЮСШ «Ніка» та ДЮСШ «Олімпієць». Що підтверджено відповідними актами.

Основні положення дисертаційної роботи викладені у 10 наукових публікаціях: 6 статей у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України; 4 публікації апробаційного характеру.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Структура роботи є традиційною. Дисертаційна робота, викладена на 207 сторінках тексту комп'ютерного набору державною мовою. Дисертація складається з анотацій, переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Роботу ілюстрована 26 таблицями та 5 рисунками. Список використаних джерел містить 172

найменування, серед яких 32 – іноземних.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної автором теми, мету, завдання та методи дослідження, визначено об'єкт і предмет, охарактеризовано наукову новизну, практичну значущість отриманих результатів, особистий внесок дисертанта, відображено апробацію матеріалів дисертації.

У першому розділі **«Сучасні уявлення про контроль за спеціальною працездатністю та функціональним станом у спортивних єдиноборствах»** завдяки опрацюванню наукової і методичної літератури автор доводить необхідність застосування комплексного поточного контролю, як інформативного та оперативного підходу щодо можливості вносити корекційні заходи у процес підготовки кваліфікованих спортсменів. Автор визначив, що у більшості проведених досліджень структура поточного психофізіологічного контролю у спорті складається з оцінки спеціальної працездатності, психоемоційного стану, нейродинамічних і когнітивних характеристик, а також, із урахуванням оперативного стану системи вегетативної регуляції ритму серця та системного аналізу ефективності змагальної діяльності у боксі.

Для здійснення якісної диференціації спортсменів щодо реалізації визначення науково-обґрунтованого індивідуального підходу спеціалістами, необхідно мати об'єктивні критерії, беручі їх до уваги можливо з високим ступенем надійності визначати пріоритетні напрями підготовки і способів реалізації у змагальній діяльності спортсменів-єдиноборців. Кількість критеріїв може бути достатньо велика і різноманітна, і тому проблема визначення індивідуалізації тренувального процесу спортсменів залишається не зовсім вирішеною і не знайшла свого остаточного висновку.

У **другому розділі** «Методи та організація дослідження» наведено комплекс методів дослідження та обґрунтовано доцільності їх використання. В даному розділі подано відомості щодо основних етапів дослідження. В цілому автором встановлено що, дослідження нейродинамічних функцій, а також когнітивних показників: сили нервової системи за видом, функціональної рухливості нервових процесів, різних видів сприйняття, мислення є самим

інформативним у визначенні контролю за поточним психофізіологічним станом спортсмена. Дослідження основних властивостей центральної нервової системи спортсмена дає можливість здійснювати, як якісні, так і кількісні порівняння індивідуально-типологічних характеристик у спорті, для визначення схильності, здібностей та обдарованості.

У третьому розділі **«Особливості структури поточного контролю за спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів»** отримані результати вказують на тісний зв'язок між проявом спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів та психоемоційним станом. Дослідження встановили, що рівень прояву спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів співвідноситься з високим рівнем прояву психоемоційного стану, а саме, зниженням рівня втоми та тривоги одночасно з високим рівнем інтегральної працездатності. Одночасно, виявлено, що внутрішній емоційний дискомфорт спостерігається у групі боксерів із зниженим рівнем спеціальної працездатності.

Отримані автором висновки засвідчують, що у групі боксерів із високим рівнем спеціальної працездатності спостерігається баланс між процесами збудження і гальмування, а у другій групі боксерів, із зниженим рівнем працездатності, відбувається переважання процесів збудження. Крім того, виявлено зв'язок між якістю та швидкістю сприйняття зорової інформації та спеціальною працездатністю у кваліфікованих боксерів. Одночасно, високі значення імпульсивності при виконанні нейродинамічних завдань у групі боксерів із низьким рівнем спеціальної працездатності свідчить про наявність спонтанних, не підготовлених та некерованих дій під час реагування на зовнішні зорові подразники.

Дослідження когнітивних функцій у кваліфікованих боксерів виявило, що високий рівень спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів забезпечується високими значеннями вербального інтелекту із одночасною активацією психічних процесів, а саме, уваги, швидкості зорового сприйняття, операційного та логічного мислення.

Дослідження варіабельності ритму серця встановило, що ортостатичне навантаження призводить до посилення ступеня напруження системи регуляції ритму серця у кваліфікованих боксерів, однак ці зміни більш виражені у спортсменів із зниженим рівнем спеціальної працездатності.

У четвертому розділі **«Розробка кількісних критеріїв поточного контролю за спеціальною працездатністю у кваліфікованих боксерів»** Го Шенпен задіяв факторний математичний аналіз, який дозволив встановити той факт, що прояв високого рівню спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів забезпечується оптимальним рівнем прояву функціонального стану, когнітивним ресурсом та невербальним сприйняттям. У кваліфікованих боксерів, в обох групах, спільним є те, що прояв рівню спеціальної працездатності забезпечується оптимізацією функціонального, психічного та когнітивного ресурсів організму.

В роботі розроблено кількісні критерії поточного контролю за спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів, що дає змогу диференціювати спортсменів за індивідуально-типологічними особливостями. Кожна з таких груп спортсменів потребує використання окремих науково-обґрунтованих тренувальних програм підготовки для підвищення рівню спеціальної працездатності у боксерів.

Розроблені значення показників працездатності виявили, що 60 % боксерів у групі з високим рівнем прояву спеціальної працездатності мали високий рівень рейтингу спеціальної працездатності, у 28 % боксерів виявлено рейтинг вище середнього а у 12 % боксерів зафіксовано середній рівень рейтингу спеціальної працездатності.

Надійність та інформативність розробленого рейтингу спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів була перевірена рейтинговим оцінюванням серед боксерів контрольної групи. Для цього було проведено дослідження по визначенню абсолютних значень інформативних показників, що складають рейтинг спеціальної працездатності.

У п'ятому розділі «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» викладена характеристика повноти вирішення усіх поставлених завдань дисертаційного дослідження та узагальнені отримані результати, які довели надійність розроблених критеріїв поточного контролю за спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів в умовах тренувально-підготовчої діяльності. Проведено співставлення отриманих результатів із попередніми дослідженнями інших науковців.

Загальні **висновки** повністю відповідають завданням дослідження і є логічними, доречними, що відображають основні результати дослідження.

У **додатках** відображено список публікацій здобувача за темою дисертації; акти впроваджених результатів.

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації.

В цілому позитивно оцінюючи дисертацію Го Шенпена, слід зазначити окремі дискусійні питання та зауваження:

1. У роботі, на нашу думку, не достатньо описані пояснення отриманих результатів щодо факторного аналізу у 4 розділі дисертації. Необхідно було б зазначити спільні критерії оперативного контролю для всіх боксерів без ділення їх на підгрупи, тобто звести спільне інформативне з двох груп спортсменів

2. Поточний контроль за спеціальною працездатністю є складовою функціональних можливостей боксерів. Добре було б визначити фізіологічні механізми отриманих даних, щодо психофізіологічних показників.

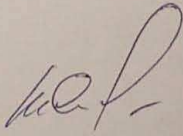
3. Було виявлено баланс між симпатичним та парасимпатичним відділом автономної нервової системи у боксерів з високим рівнем спеціальної працездатності, а як пояснити інші результати у групі боксерів із зниженим рівнем працездатності?

5. У тексті дисертаційної роботи подекуди зустрічаються стилістичні та орфографічні помилки.

Зазначені зауваження не є принциповими, не впливають на загальну позитивну оцінку, носять дискусійний характер і не знижують високого наукового рівня дисертації.

Висновок про відповідність дисертації до встановлених вимог.
 Дисертаційна робота Го Шенпен на тему: «Система поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано здобувачем особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів дослідження, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт, вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019), вимогам освітньо-наукової програми, яку успішно завершив здобувач, вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор Го Шенпен заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:
 доктор біологічних наук, професор,
 професор кафедри теорії спорту
 та фізичної культури
 Волинського національного
 університету імені Лесі Українки

 А.А. Чернозуб

